

Fotograf: Denis Ruvić, Smart City Forum

Održan prvi Smart City Forum

Na inicijativu Bit Alijanse osnovan je Smart City Forum, mjesto susreta ključnih aktora koji doprinose procesu razvoja pametnih gradova.

Prvi sastanak Smart City Foruma održan je 23. juna 2021. godine u hotelu Hills, a učestvovali su ključni akteri u digitalnoj transformaciji putem smart city koncepta: jedinice lokalne samouprave, savezi gradova i općina, kompanije iz IT sektora, fakulteti, stručnjaci za temu digitalne transformacije, kao i donatori. Njihovo iskustvo, znanje i specifični interesi će doprinijeti unapređenju stanja u ovoj oblasti. Platforma će uticati na kvalitetniju realizaciju projektnih aktivnosti i ostvarenje očekivanih rezultata, a otvorena je za predstavljanje i savjetodavnu podršku svim projektima iz ove oblasti koji to zatraže.

"Pandemija COVID-19 pokazala je da smo itekako spremni za proces digitalizacije, te da je digitalizacija u BiH dugotrajna ali definitivno moguća misija. Smart City Forum je pod vodstvom Bit Alijanse zamišljen kao platforma okupljanja glavnih aktera koji će biti agenti promjene i nosioci procesa uspostavljanja pametnih gradova u BiH. Velika nam je čast imati podršku međunarodnih organizacija, jedinica lokalne samouprave, saveza gradova i općina, fakulteta, eksperata u domenu digitalne transformacije, kao i IT industrije koja je svjetionik drugim industrijama na ovom putu. Vjerujem da ćemo još jednom pokazati kako udruženi možemo sve, kao što moto Bit Alijanse kaže – United To Develop More!", istakla je izvršna direktorka Bit Alijanse Tatjana Vučić.

Šta je tačno pametni grad?

Pametni grad je globalna kategorija koja se razvila pod uticajem tehnološkog razvoja, a posebno pod uticajem velikih kompanija koje razvijaju integrisana tehnološka rješenja primjenjiva u raznim sektorima. Sam pojam pametnog grada naglašava zadovoljavanje potreba svih građana unutar gradskog područja.

Postoji i pojam digitalni grad koji naglasak stavlja na korištenje tehnologija.

Također, pojam pametnog grada uključuje i planiranje i upravljanje promjenama na bazi podataka, informacija i znanja, sudjelovanje javnosti i otvorenost za saradnju s partnerskim institucijama.

Cilj Smart City Forum-a

Digitalna tranzicija je proces promjena, promjena koje traže viziju, znanje, inovativnost i kreativnost, a Smart City Forum je konsultativno tijelo kreirano s ciljem da podstakne interakciju, razmjenu iskustava i ojača lokalne kapacitete kao i da stvara partnerstva koja doprinose uspješnom provođenju procesa digitalne transformacije lokalnih samouprava.

“Pozdravljamo djelovanje foruma pametnih gradova i zahvaljujemo BiT Alijansi na pruženoj mogućnosti akterima iz ove oblasti da ovim putem dobiju podršku za svoje procese digitalne tranzicije i razvoj tržišta pametnih rješenja”, kazala je Amira Omanović, projekt menadžerica u GIZ BiH.

Panel diskusija „Pametni gradovi u BiH – prilike i prepreke“

Na skupu je predstavljeno i istraživanje UNDP-a o trenutnoj spremnosti BiH općina za digitalnu transformaciju, te je putem panela diskutovano o saradnji IT sektora i lokalnih samouprava, smart city tržištu, važnosti uloge građana u digitalnoj tranziciji kao i planovima donatora za podršku domaćim akterima. Učesnici panela bili su Marina Dimova, Governance Chief Technical Specialist, UNDP; Tarik Hamzić, Vice President of Operations, Ministry of Programming; Srđan Zagorac, projekt menadžer, GoParking sistem, Lanaco i Admira Kličić, šef odsjeka za IKT, Grad Prijedor.

Jedan od prepoznatih gradova kada je u pitanju digitalizacija i implementacija pametnih rješenja jeste Grad Prijedor. Gospođa Kličić je istakla da je grad ličnim primjerom pokazao građanima da jedinica lokalne samouprave može realizovati uspješna pametna rješenja. Jedan od realizovanih rješenja je uspostava servisa 48 sati, mogućnost virtualnog matičara te online dostavljanja dokumenta (e-dokument). Grad Prijedor se može pohvaliti s jedne strane što ima odvojeni odsjek koji isključivo sprovodi realizaciju pametnih rješenja, sa druge strane ima podršku donosioca odluka, a treći aspekt su pametni građani unutar lokalne jedinice.

Fotograf: Denis Ruvić, Panel diskusija „Pametni gradovi u BiH – prilike i prepreke“

Admira Kličić

Šef odsjeka za IKT, Grad Prijedor

„Grad Prijedor prošao kroz nekoliko faza. Prvi korak bio da se vlastitim primjerom građanima pokaže da jedinica lokalne samouprave može realizovati pametna rješenja s obzirom na to da se ne može očekivati da postoje „pametni“ građani ukoliko nije uspostavljena i „pametna“ lokalna samouprava. Nekoliko godina smo ulagali u hardversku infrastrukturu i ljudske kapacitete te smo otišli i korak dalje obezbjeđenjem licenciranih softvera, što nam sve omogućuje da idemo dalje u planiranje i realizaciju digitalizacije u više oblasti.“

Kompanija LANACO radi 30 godina na digitalizaciji društva te do pametnih rješenja dolaze kombinacijom praćenja svjetskih trendova, kao i potreba građana u BiH. Gospodin Zagorac je naveo da građani mogu vidjeti određena rješenja, ali da je upoznatost građana na niskom nivou s obzirom na to da mnoga rješenja nisu dovoljno javno plasirana. Ono što navodi kao veliki izazov je da JLS nisu informisane o rješenjima koje određene kompanije nude. Takođe je istakao da je kompanija Lanaco inicirala projektni prijedlog zajedno sa kompanijom DVC Solutions kako bi se povećala svijest građana u svim opštinama, kao i svijest svih uključenih aktera, a i ostalih budućih korisnika. S obzirom na male budžete opština Lanaco je kroz projekt želio da doprinese društvu te podstakne dalji razvoj pametnih rješenja u gradovima.

Gospođa Dimova je istakla da je jako bitno imati jakog lidera koji će biti spreman podržati određenu ideju u procesu transformacije gradova i staviti ju kao prioritet te da zajedničkim djelovanjem administracije i partnera proces realizacije određenog rješenja bi bio brži, bolji, a i održiviji. Vjeruje da je krajnje vrijeme da se prevaziđu prepreke u zajedničkom dijalogu javnog i privatnog sektora, kao i da se omogući građanima da aktivno učestvuju u definisanju određenih problema kako bi se u skladu sa potrebama građana definisala adekvatna pametna rješenja te istakla važnost sprovođenja sistemskih promjena kako bi se ubrzali svi procesi te postiglo poboljšanje zadovoljstva građana.

Gospodin Hamzić je naveo je da je bitno raditi na edukaciji donosioca odluka, kao i građana o pojmu pametnog grada te istakao da iskustva, a i pametnih rješenja ima u BiH. Ono što je istakao kao bitne sljedeće korake u BiH je reforma i ubrzavanje procesa u javnom sektorу te realizacija rješenja od kojih bi korisnici imali korist. Takođe je naveo da se postigao jedan od iskoraka kroz strateški dokument „Strategija razvoja Kantona Sarajeva 2021-2027.“ koji je osnov za dalje akcione korake.

Marina Dimova

Governance Chief Technical Specialist, UNDP

„Redovni dijalog između javnog i privatnog sektora je mnogo važan za razvoj pametnih rješenja, kao i za rješavanje svakodnevnih problema u procesu digitalne tranzicije. Dijalog se ne treba posmatrati kao prodaja rješenja privatnog sektora ka javnom sektoru već kao kreiranje strateškog plana i međusobne razmjene znanja ka ubrzavanju svih procesa. Takođe, jako je važna uključenost građana u implementaciji određenih pametnih rješenja, kao i edukacija o načinu korišćenja određenih aplikacija, tehnologija i proizvoda.“

Diskusija

Gospodin Hojkurić je naveo da se u Općini Tešanj trude da dovedu sve do perfekcije te da uvijek rado učestvuju u ovakvim ili javnim pozivima te se zahvalio svima koji želeći naprijed, posebno UNDP-ju i GIZ-u. Sugeriše da Savezi općina i gradova promovišu primjere dobre prakse, kao i da se radi stalna promocija usluga kroz Smart City Forum.

Gospodin Vuksan, predstavnik kompanije Telegroup, poručio je da pametna rješenja stvaraju uštede u lokalnim jedinicama samouprave te je pozvao sve opštine koje su uključene u Smart City projekat da učestvuju u promovisanju projekta ka drugim opštinskim ističući stvarne benefite koje određeno rješenje donosi.

Gospodin Duratović, predsjednik Skupštine Grada Prijedor, istakao je da je upravo Grad Prijedor na vrijeme prepoznao da se kroz smart city rješenja i digitalizaciju upravo može doći do ušteda.

Gospođa Blažević, predstavnica Grada Mostar, istakla je da treba raditi na strukturi IT osoblja u jedinicama lokalne samouprave te da je međusobna saradnja jako bitna.

Stanje smart city u BiH i perspektiva

(autor teksta: Doc. Dr. Nasiha Pozder, dia)

Gradovi današnjice opterećeni su krizom povećanja broja stanovnika u urbanim sredinama i posljedicama koje ovo povećanje sa sobom nosi a koji utiču na nijihovu funkcionalnost i ugodnost života u njima. Kontinuirana urbanizacija u kombinaciji

sa klimatskim promjenama i posljedicama koje ih prate (požari, poplave, potresi, zagađenje...), pojave epidemija i pandemija, te krize koje smo već ranije stvorili neodrživom eksploatacijom prirodnih resursa (voda, šuma, ruda, zemljište...), neadekvatnim upravljanjem gradskim građevinskim zemljištem praćeno neprimjerenim gustinama naseljenosti ili nelogičnim odabirom lokacija za pojedine funkcije, dovodi i dovelo je do krize savremenih gradova.

BiH gradovi dijele ove probleme sa gradovima na globalnom nivou, uz dodatno opterećenje oporavka od posljedica posljednjih ratnih dešavanja, skoro pa stalne ekonomske krize i nesigurnosti, ali i nefer tržišnih uslova i visoke stope korupcije u skoro svim sferama društva.

Istovremeno, krize su uvijek izazovi i prilika da se učine pomaci u razmišljanju i djelovanju, pa su se gradovi današnjice u svojim tranzicijama poslužili modernim tehnologijama i pristupili digitalnoj tranziciji i smart city konceptima. Bosna i Hercegovina je u ovom trenutku na začelju Evrope u pogledu digitalne spremnosti društva i privrede, ali i na korak do neophodne urbane transformacije lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini, gdje upravo koncept «pametnog grada» može biti adekvatan i primjenljiv princip, a kriza, kako je već rečeno prihvaćena kao prilika za optimizaciju i oporavak.

Istraživanje Pametne lokalne zajednice u BiH

Krajem 2020. godine provedeno je istraživanje Pametne lokalne zajednice u BiH¹ s ciljem provjere stanja u oblasti pametnih rješenja koja lokalne zajednice u BiH implementiraju, pri čemu se od 143 jedinica lokalne samouprave² (JLS) u BiH (oba entiteta i Brčko distrikt) na koliko ih je upućen poziv i anketna pitanja u istraživanje uključilo njih 28 JLS.

Rezultati istraživanja

Nakon sumiranja rezultata istraživanja unutar JLS može se zaključiti da skoro 90% ispitanika poznaje pojmove smart city, pametni grad, pametna rješenja, te da ove pojmove povezuju s unapređenjem kvalitete života u zajednici i digitalizacijom i smatraju da su smart city rješenja u njihovim JLS najpotrebnija u domeni digitalizacije javne uprave i komunalne infrastrukture a najmanje potrebna u oblasti socijalne i zdravstvene zaštite, što se direktno veže uz nadležnosti JLS. Istovremeno, više od 70% ispitanika nema definisane ciljeve smart city koncepta, strategiju razvoja ili ista nema uključenu smart city viziju, pri čemu nedostatak akcionog plana i strateškog pristupa nije sprječio da se u čak 50% JLS provodi neki od smart city projekata, i to uglavnom u oblasti pametne uprave i pametne rasvjete. Osim JLS, kao ključne aktere u implementaciji ovih projekata, ispitanici navode javna komunalna preduzeća, razvojne agencije, privatne kompanije i NGO.

¹ <https://www.freiheit.org/western-balkans/smart-local-communities-bih> pod pokroviteljstvom Fondacije “Friedrich Naumann Stiftung für die Freiheit”

² Općina ili opština predstavlja osnovnu jedinicu lokalne samouprave u BiH. U Federaciji BiH se iznad općina nalaze kantoni/županije, a u Republici Srpskoj regioni (uglavnom za statističke potrebe), dok Brčko distrikt odgovara općini. Općina se, slično kao i općine u doba SFRJ, obično sastoji od grada i pridruženih naselja; s druge strane, Sarajevo se sastoji od četiri, a Istočno Sarajevo od šest gradskih općina.

U SR BiH, odnosno prije početka rata, u BiH je postojalo 109 općina. Nakon Dejtonskog mirovnog sporazuma njihov broj je povećan na 143 – 79 u FBiH i 64 u RS.
https://sh.wikipedia.org/wiki/Opštine_Bosne_i_Hercegovine (20. 12. 2020.)

Finansiranje projekata

Finansiranje ovih projekata kod više od 40% ispitanika se vrši iz budžeta JLS a kod 30% iz stranih investicija i fondova. Kreditiranje i privatno-javno partnerstvo se navode u manje od 10% slučajeva, a najveću korist ispitanici vide u zadovoljstvu korisnika te unapređenju usluge (preko 80%), uštede navodi 60% a tek 25% prepoznaće korist u prihodima. Istovremeno, najčešće navedena prepreka kod implementacije ovih projekata su finansije (skoro 60%) a zatim nedostatak praktičnog znanja. Ono što ohrabruje je da su vrlo rijetki slučajevi da JLS odustaju od implementacije započetog projekta, a kao razloge navode nespremnost na promjene, nedostatak finansija, političke smjene.

Činjenica je dakle, da JLS u BiH nisu u potpunom mraku kada je riječ o pametnim rješenjima i pametnim gradovima, da postoji predznanje i projekti koji su već pokrenuti i/ili implementirani, te da postoji interes i razumijevanje kod jednog, iako za sada još niskog procenta JLS u BIH za provođenjem tranzicije u pametni grad.

SMART CITY_KORAK PO KORAK

IZVOR: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0011/101009/E56270.pdf

SMART CITY KONCEPATA I MOGUĆNOST NJIHOVE PRIMJENE U BIH

Strateški pristup uvođenja smart city rješenja

Perspektiva za snažnije **uvodenje smart city rješenja i koncepta pametnog grada u BiH** prepoznaće se u podizanju svijesti kod donosioca odluka i unutar uprave da ovi koncepti i ova rješenja imaju cilj da olakšaju poslovanje, optimiziraju uslugu, donesu uštede i u konačnici dobit, ali i da direktno utiču na kvalitet života u zajednici i zadovoljstvo građana, što svi navode kao prioritet.

Kao prvi korak nameće se sagledavanje problema, definisanje prioriteta, ocjena stanja kroz detekciju i inventuru kapaciteta i podataka kojima JLS raspolaže. Iz ovog proizilazi nužnost izrade akcionog plana sa dubinskom analizom, strateškim ciljevima i rješenjima koja je važno implementirati.

Važnost ovakvog, strateškog pristupa leži u činjenici da se trenutno JLS oslanjaju na vlastite, najčešće skromne budžete i isključivo vlastita znanja i vještine uz nemogućnost sagledavanja finansijskih dobiti, zbog čega se većina JLS, opredjeljuje isključivo za manje, pojedinačne pilot projekte. U pilot projektima ili projektima malog obima i relativno ograničenog učinka nema ništa pogrešno, ali samo u slučaju ako pri njihovoj implementaciji imamo na umu širu sliku i krajnji cilj (umbrella model). Istovremeno, šira slika pomaže da se sagledaju sve koristi, pa tako i finansijske, koje su najčešće tek dugoročno vidljive. Pažljivo

planiran model daje i perspektivu finansijskog sagledavanja implementacije tranzicije i ostavlja dovoljno vremena za budžetsko planiranje procesa, te pripremu i apliciranje na neke od fondova, čime se isključuje ranije naveden problem finansiranja.

Imajući na umu trenutnu spremnost 30% od svih JLS u BiH da se pridruže ovoj smart city tranziciji možemo zaključiti da je još puno posla na zagovaranju i prezentiranju svih mogućnosti i lepeze rješenja i načina njihove primjene, edukaciji unutar uprava i podizanju svijesti kod korisnika i građana. Uvezivanje zainteresiranih i dijeljenje znanja i informacija, najboljih praksi i grešaka koje su ranije pravljene s ciljem izbjegavanja istih, siguran su put kojim se treba ići.

Izradu Biltena je podržao projekt „Pametni gradovi – ka digitalnoj transformaciji gradova u BiH“. Projekat se realizuje kroz razvojno partnerstvo sa kompanijama Lanaco d.o.o., DVC Solutions d.o.o. u okviru developPPP. de programa koji implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH u ime Saveznog ministarstva za ekonomsku suradnju/saradnju i razvoj SR Njemačke (BMZ), zajedno sa navedenim kompanijama i udruženjem BiT Alijansa.

Bilten je pripremljen i distribuiran uz podršku Saveza gradova i opština Republike Srpske.

Copyright ©2021 Udruženje Bit Alijansa, All rights reserved.

Our mailing address is:
Udruženje Bit Alijansa
Ulica Alije Isakovića 1
Sarajevo 71000
Bosna i Hercegovina